

Kouluterveyskyselyn tulokset 2025 Jämsän kaupungin ylläpitämissä oppilaitoksissa

Sivla 11.12.2025
631/06.00.00/2022

Valmistelu hyvinvointikoordinaattori Tiina Riihinen, p. 050 384 8523

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi. Kouluterveyskysely tuottaa seurantatietoa lasten ja nuorten kokemuksista terveydestä, hyvinvoinnista, koulunkäynnistä ja opiskelusta sekä elintavoista.

Kyselyyn vastaavat perusopetuksen 4. ja 5. luokkien oppilaat, perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaat, lukioden 1. ja 2. vuoden opiskelijat sekä ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Kyselyyn vastataan nimettömästi koulu- tai opiskelupäivän aikana opettajan valvonnassa. Vastaaminen on vapaaehtoista.

Kouluterveyskyselyn kuntakohtaiset tulokset ovat saatavilla THL:n sähköisestä tulospalvelusta verkko-osoitteesta thl.fi/kouluterveyskysely/tulokset. Samasta tulospalvelusta löytyvät myös valtakunnalliset ja alueelliset tulokset. Keväällä 2025 toteutetun kyselyn tulokset julkaistiin 17.9.2025. Oppilaitoskohtaiset tulokset ovat salasanalla suojattuja eli ne eivät ole avoimesti verkosta luettavissa. Linkki vuoden 2025 oppilaitoskohtaisiin tuloksiin on toimitettu koulutuksen järjestäjille ja oppilaitoksille 25.9.2025.

Oppilaitokset käyttävät kouluterveyskyselyn tarjoamaa tietoa esimerkiksi koulun toimintakulttuurin kehittämisessä, opiskeluhoultotyössä sekä terveystiedon opetuksessa. Kunnat ja hyvinvointialueet hyödyntävät tuloksia lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin seurannassa ja hyvinvointijohtamisessa. Valtakunnan tasolla tuloksia käytetään esimerkiksi politiikkaohjelmien ja erilaisten lakien toimeenpanon seurannassa ja arvioinnissa.

Jämsän kouluterveyskyselyn 2025 vastauskattavuus oli perusopetuksen 4.–5. luokkien oppilailla 79 prosenttia, perusopetuksen 8.–9. luokkien oppilailla 74 prosenttia sekä lukion 1.–2. vuoden opiskelijoilla 80 prosenttia. Yhteenveto tuloksista on kokousaineiston oheismateriaalina. Yhteenvedossa esitetään kunkin luokka-asteen osalta Jämsän vahvuudet ja kehittämiskohteet suhteessa koko maan tulokseen sekä myönteiset ja huolestuttavat muutokset verrattuna aiempaan vuoden 2023 tiedonkeruuseen. Lisäksi yhteenvedossa on esitetty tiivistetysti ehkäisevään päihdetyöhön liittyvien teemojen sekä väkivaltaan, häirintään ja syrjintään liittyvän indikaattorikonaisuuden päätulokset.

Alakoulun (4.–5. lk) oppilailla on havaittavissa myönteistä kehitystä väkivaltaan ja kiusaamiseen liittyvissä indikaattoreissa. Fyysisen väkivallan kokemukset vanhempien taholta ovat jämsäläisoppilailla muuta maata vähäisemmät. Satunnaista ja toistuvaa koulukiusaamisen kohteeksi

joutumista sekä lukukaudenaikaista kiusaamiseen osallistumista raportoidaan Jämsässä vähemmän kuin valtakunnallisesti, ja kehitys on ollut myönteistä myös aiempaan tiedonkeruuseen verrattuna.

Liikkumissuosituksien täyttävien lasten osuus on kasvanut (vähintään tunnin päivässä liikkuvat) ja on koko maan tasoa parempi. Lisäksi koululounaan koettu maku sekä mahdollisuudet osallistua ruokailun suunnitteluun ovat parantuneet. Osassa koululounaaseen liittyvistä indikaattoreista on kuitenkin myös kehittävä (riittävyys ja syömiseen varattu aika).

Kehitettävää jämsäläisten 4.–5. -luokkalaisten tulosten perusteella on myös mm. kouluyhteisöön ja osallisuuteen liittyvissä asioissa. Esimerkiksi kokemus keskustelumahdollisuuksista koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista on Jämsässä muuta maata heikompi ja heikentynyt vuoden 2023 tasoon verrattuna. Myös kokemus terveystarkastuksen yksilöllisyydestä ja keskustelevuudesta on heikentynyt.

Jämsäläisillä yläkouluikäisillä (8.–9. lk) oma tai toisen puhelin häiritsee keskittymistä oppitunneilla valtakunnan tasoa vähemmän. Monikipuisuuden ja mielialaan liittyvien huolien osalta Jämsän yläkoululaisten tilanne on valtakunnallista keskiarvoa parempi. Jämsässä valtakunnallista tasoa pienempi osuus yläkoululaisista ilmoittaa yrittäneensä viettää vähemmän aikaa netissä siinä onnistumatta, mikä voi viitata vähäisempiin haasteisiin ruutuajan hallinnassa. Yläkouluikäisillä myönteistä muutosta on havaittavissa koululounaaseen liittyvissä indikaattoreissa sekä harrastuspaikkojen saavutettavuudessa. Raskauden ehkäisy on myös lisääntynyt vuoden 2023 tuloksiin nähden.

Jämsässä 8. ja 9. -luokkalaisten koetut vaikutusmahdollisuudet kouluun liittyvissä asioissa ovat muuta maata heikommat. Kouluihminen on jämsäläisillä 8. ja 9. -luokkalaisilla muuta maata vähäisempää, kun taas koulu-uupumus on lisääntynyt. Seksuaalista häirintää puhelimesta ja internetissä koetaan muuta maata enemmän. Nuorten kokemus vapaa-ajantoiminnan ja oleskelutilojen puute on lisääntynyt, ja tietoisuus asuinalueen harrastusmahdollisuuksista on heikentynyt. Huolestuttava kehityssuunta on myös riittävän unensaannin väheneminen.

Jämsän lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden koetut vaikutusmahdollisuudet koulutyön suunnitteluun ovat valtakunnallista tasoa paremmat. Ahdistuneisuutta ja koulu-uupumusta koetaan Jämsän lukiolaisten keskuudessa vähemmän, ja huumekokeilut ovat muuta maata harvinaisempia. Seksuaalisen häirinnän kokemukset puhelimesta tai internetissä ovat vähentyneet. Jämsäläisten 8.–9. -luokkalaisten tapaan myös lukiolaisten keskuudessa useissa koululounaaseen liittyvissä indikaattoreissa on tapahtunut myönteistä kehitystä. Harvempi opiskelija kokee harrastuspaikkojen sijainnin liian kaukaiseksi verrattuna edelliseen tiedonkeruuseen.

Koko maan tasoon verrattuna Jämsän lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista useammalla ei ole läheistä ystävää ja viikoittainen harrastaminen on vähäisempää. Oma tai perheen koettu taloudellinen tilanne on huonompi kuin muualla maassa. Elintapoihin liittyvissä asioissa on tapahtunut huolestuttavia muutoksia: aamupalan ja koululounaan syömättämyys on yleistynyt, vaikka koululounaan maun, syömiseen varatun ajan riittävyyden ja tarjoiluajankohdan sopivuuden koetaan parantuneen. Myös riittävä nukkuminen vähentynyt ja tosi humalaan juominen vähintään kerran kuukaudessa lisääntynyt. Kiusatuksi tulemista koulun aikuisen taholta lukuvuoden aikana koetaan aiempaa enemmän. Tyytyväisyys elämään on laskenut.

Ehkäisevän päihdetyön piiriin lasketaan alkoholi, nikotiinituotteet ja huumausaineet sekä päihderiippuvuuden tapaista riippuvuutta aiheuttava rahapelaaminen. Kouluterveyskyselyn perusteella alkoholin käyttö näyttää Jämsässä 8. ja 9. -luokkalaisten keskuudessa olevan selvässä laskussa. Vaikka lukiolaisten tosi humalaan juominen vähintään kerran kuukaudessa on vuoden 2023 tulokseen nähden lisääntynyt, on viikoittainen alkoholin käyttö kuitenkin erittäin vähäistä. Nikotiinituotteiden osalta tupakan ja nuuskan käyttö on Jämsässä laskussa kaikilla kouluasteilla, kun taas nikotiinipussien käyttö on huomattavassa kasvussa etenkin yläkoulussa. Vuoden 2023 kyselyn tulosten perusteella sähkösavukkeet olivat erityinen päihteisiin liittyvä huolenaihe, mutta tilanne on sittemmin rauhoittunut. Huumekekeilut ovat laskusuunnassa, kun taas rahapelaaminen näyttää Jämsän lukiolaisten keskuudessa lisääntyneen.

Kouluterveyskyselyssä on väkivallan, häirinnän ja syrjinnän teeman alla useita indikaattoreita. Sekä fyysisen että henkisen väkivallan kokemuksissa vanhempien taholta (lähisuhdeväkivalta) on Jämsän vuoden 2025 tulosten perusteella laskua. Koulukiusaamisen osalta sekä satunnainen että säännöllisempi koulukiusaaminen on pääosin vähentynyt samoin kuin syrjinnän kokemukset koulussa ja vapaa-ajalla. Fyysisen uhan kokemuksissa on laskua muissa ikäryhmissä lukiolaisia lukuun ottamatta. Kouluterveyskyselyssä fyysisellä uhalla tarkoitetaan tilanteita, joissa henkilöä on uhattu vahingoittaa fyysisesti, varastettu tai yritetty varastaa väkivalloin tai sillä uhkaamalla tai käyty fyysisesti kimppuun.

Kevään 2025 Jämsän kuntatasoisia tuloksia on käsitelty seuraavissa kokouksissa tai yhteistyöryhmissä:

- hyvinvointityöryhmän kokoukset 28.10.2025 ja 11.11.2025
- nuorten ilmiöt -yhteistyöryhmä 10.11.2025
- perhekeskusverkostotyöryhmä 13.11.2025
- vapaa-aikapalveluiden henkilöstöpalaveri 21.11.2025
- sivistystoimen johtoryhmä 26.11.2025
- koulunjohtajien kokous 3.12.2025

Lisäksi ehkäisevään päihdetyöhön sekä ja väkivaltaan, häirintään ja syrjintään liittyvien indikaattoreiden tulostulokokonaisuutta on käsitelty ehkäisevän työn verkostotyöryhmässä 17.11.2025.

Tuloksia esitellään alkuvuodesta 2026 myös Jämsän nuorisovaltuustolle uuden valtuuston aloittaessa toimintansa.

Koulukohtaisia tuloksia on käsitelty tai tullaan käsittelemään koulujen opiskeluhuoltoryhmissä ja henkilöstökokouksissa sekä osassa vanhempainyhdistyksiä.

Tulosten perusteella kehittämistoimiksi on valittu mm. seuraavat: Osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen esimerkiksi oppilaskuntien roolia kehittämällä ja oppilaiden ruokaraatitoimintaa jatkamalla sekä tiedon lisääminen harrastusmahdollisuuksista pilotoimalla harrastusmessutapahtuma. Tarvetta on lasten ja nuorten hyvinvoinnin perustan luovien terveellisten elintapojen (mm. uni, ravitsemus, päihteettömyys, liikunta) vahvistamiselle. Tässä tehtävässä vanhemmat ja huoltajat ovat keskeisessä asemassa. Vanhemmuuden varhaisen tuen keinoja tulee vahvistaa ja kehittää monialaisesti yhteistyössä hyvinvointialueen opiskeluhuolto- ja perhekeskuspalvelujen kanssa.

Hyvinvointikoordinaattori Tiina Riihinen selvittää kouluterveyskyselyn tuloksia kokouksessa. Läsnä ovat myös vs. johtava rehtori Soile Kukkonen, toimitusjohtaja Mervi Västinen Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy.

Toimivalta, johon päätös perustuu:

Hallintosääntö 31 § Lautakuntien ja liikelaitosten johtokunnan tehtävät ja yleinen toimivalta ja

Hallintosääntö 32 § Sivistyslautakunnan tehtävät ja erityinen toimivalta: 14) toimii ehkäisevästä päihdetyöstä vastaavana toimielimenä.

Ehdotus

Sivistystoimenjohtaja Leena Kilpeläinen

Sivistyslautakunta merkitsee hyväksyttynä tiedoksi kouluterveyskyselyn tulokset keväältä 2025. Tulokset otetaan huomioon oppilaitosten lukuvuoden 2026–2027 suunnittelussa sekä nuorisotyön ja ehkäisevän päihdetyön kehittämisessä sekä kaupunkistrategian toimeenpanoa harkittaessa.

Päätös